

NOTES LEXICOGRÀFIQUES

D'ençà de la represa de les activitats de la Societat Catalana de Biologia, la Comissió de Lexicografia inicià també les seves tasques. Fruit d'aquestes activitats foren, el 1963 i el 1968, set «Fulls Lexicogràfics». A partir del 1968, l'activitat de la Comissió Lexicogràfica de la S.C.B. com a tal es reduí força, per bé que, mentrestant, la majoria dels seus membres participaven, d'una banda, en la redacció de la part corresponent a les ciències de la vida de la Gran Encyclopédia Catalana i, d'una altra en la preparació i la publicació del Vocabulari Mèdic editat per l'Acadèmia de Ciències Mèdiques el 1974. Precisament a partir del curs 1973-74 la Comissió de Lexicografia ha représ amb nou vigor les seves activitats, coordinades, a partir del curs 1974-75, amb les de les Comissions Lexicogràfiques de les altres societats filials de la Secció de Ciències de l'Institut d'Estudis Catalans. Pensem que la publicació dels resultats dels treballs de la comissió de Lexicografia de la nostra Societat en el Butlletí pot servir alhora d'estímul per a la pròpia Comissió i d'ajut eficaç per a tots els lectors del Butlletí que, tot i llur voluntat d'escriure els seus treballs correctament en català, no sempre troben en els diccionaris i els vocabularis existents l'equivalència de la locució estrangera que hom vol evitar o la grafia correcta de tal o tal mot d'introducció recent (de vegades —vegeu el cas de penicilina— no tant recent) en el vocabulari biològic. En aquest volum ens hem limitat a aplegar el contingut dels set fulls apareguts entre el 1963 i el 1968, en part desconeixuts d'un ampli sector dels membres més joves de la Societat. En volums successius del Butlletí transcriuirem els treballs en curs a cada moment a la Comissió de Lexicografia.

Mots nous:

Agàstria *f* Absència d'estòmac o de la seva funció (an. agaster; cast. agastria).

agàstric-a *adj.* Relatiu a l'agàstria. (an. agastric; cast. agástrico).

anusitis *f* Inflamació de l'anus (an. anusitis; cast. anusitis).

autoimmunització *f* Immunització per antígens del mateix individu (al. Autoimmunisierung; an. autoimmunitation; cast. autoinmunización; fr. autoimmunisation; it. autoimmunizzazione).

B.C.G. Inicials de *bacil Calmette i Guerin*. Per extensió designa la vacuna antituberculosa preparada amb aquest bacil.

bilirubinúria *f* Presència de bilirubina a l'orina (al. Bilirubinurie; an. bilirubinuria; cast. bilirrubinura; fr. bilirubinurie; it. bilirubinuria).

colecistocinètic-a *adj.* Substància que provoca la contracció vesicular (vegeu colagog) (an. cholecystokinetic; cast. colecistocinético).

deshidrogenasa *f* Enzim o ferment (cast. deshidrogenasa).

dosi *f* Vegeu Corachan¹ pàg. 183 / — *de reforç*: Administració complementària d'anigen feta algun temps després d'una sèrie completa de vacunació, per a reforçar-ne els efectes (al. Auffrischungsimpfung; an. booster dose; cast. dosis de refuerzo; fr. dose de rappel; it. dose di mantenimento).

1. Corachan, M. (1956). «Diccionari de Medicina». Salvat. Barcelona.

- endòspora* *f* Forma anabiòtica bacíllar especialment resistent (cast. endospora).
- eritró* *m* Conjunt ideal de les diverses fases evolutives de la sèrie vermella medular (cast. eritrón).
- eritroblastosi* *f* Augment anormal d'eritroblast (al. Erythroblastose; an. erythroblastosis; cast. eritroblastosis; fr. érythroblastose; it. eritoblastosi). // — *fetal*: Malaltia provocada per la incompatibilitat de factors sanguinis del fetus amb els anticossos existents a la circulació materna provinents de sensibilitzacions prèvies (al. hämolytische Fetose; an. erythroblastosi fetalis; cast. eritroblastosis fetal; fr. erythroblastose foetale; it. eritroblastosi fetale).
- galactosèmia* *f* Presència de galactosa a la sang (al. Galaktosämie; an. galactosemia; cast. Galactosemia; fr. galactosémie; it. galattosemia).
- gradeta* *f* Estri de laboratori per a col·locar-hi drets els tubs d'assaig i els d'hemòlisi (cast. gradeta).
- hemoaglutinació* *f* Propietat que tenen els eritròcits, preparats especialment, de detectar anticossos (cast. hemoaglutinación).
- isoimmunització* *f* Immunització per antigens procedents d'individus de la mateixa espècie (al. Isoimmunisierung; an. isoimmunization; cast. isoimmunización; fr. iso-immunisation; it. isoimmunizzazione).
- leucòcit* *m* Vegeu Corachan¹, pàg. 383 // — *pressegmentat*: Neutròfil de nucli no lobulat (al. Stabzelle; an. stab cell; cast. leucocito en cayado; fr. neutrophile non segmenté; it. neutrifilo a bastoncello).
- mànec de sembra* *loc.* Estri de laboratori, la part essencial del qual és un fil o una anelleta de metall de punt de fusió elevat, usat per a sembrar de microorganismes (al. Platinöse; an. loop platinum; cast. asa de platino; fr. anse de platinum; it. ansa metallica).
- penicillina* *f* Substància obtinguda dels cultius d'alguns fongs del gènere *Penicillium*, que evita el creixement de múltiples microbis.
- prova* *f* Vegeu Corachan¹, pàg. 614 // — *doblement cega*: Prova d'experimentació clínica en la qual tant el malalt com el metge ignoren si allò que hom administra és remei actiu o simulat (an. double blind test; en altres llengües hom empra generalment la locució anglesa).
- Rh* Símbol que expressa el factor sanguini present als eritròcits d'alguns individus (cal pronunciar-lo *erra-ac*).
- transaminasa* *f* Enzim o ferment (cast. transaminasa).

Mots que cal recordar:

- anàlisi* *f* (cast. análisis *m*).
- brou* *m* Vegeu Corachan¹, pàg. 86. // — *de cultiu*: Brou preparat amb carn, esterilitzat i destinat al cultiu de microorganismes (al. Fleischbrühe; an. broth; cast. caldo; fr. bouillon; it. brodo). (Cal evitar el sinònim *caldo* — castellanisme força generalitzat als Països Catalans i que Corachan admet tot advertint del seu caràcter de barbarisme.)
- cèllula* *f* (cast. célula; fr. cellule).
- colepoesi* *f* Formació de la bilis (al. Gallenproduktion; an. cholepoesis; cast. coleopoesis; fr. cholépoëse; it. colepoiesi).
- colepoètic-a* *adj.* Relatiu a la colepoesi (cal usar-lo en substitució de colerètic) (al. choleretisch; an. choleric; cast. colerético; fr. cholérétique o cholépoétique; it. coleretico).
- curar* *v.* Aplicar als malalts els remeis convenientes. (Cal evitar la confusió amb el verb *guarir* — cf. aquest mot.)

1. Corachan, M. (1936). «Diccionari de Medicina». Salvat. Barcelona.